

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van Stichtse Vecht
Postbus 1212
3600 BE MAARSSSEN

Stichtse Vecht, 18 januari 2015

Betreft: **Inbreng t.b.v. de Integrale Nota
Ouderenbeleid 2015 en verder**

Geacht College,

In de gemeente Stichtse Vecht wonen op dit moment ongeveer 10.000 ouderen (65 plussers). Cijfers geven aan, deels omdat Stichtse Vecht momenteel een krimpgemeente is, dat het aandeel ouderen in de gemeente op zal lopen tot naar verwachting 25% in 2040.

De gemiddelde leeftijd van deze ouderen neemt ook toe. Dat betekent dat de gemeente niet alleen te maken krijgt met méér ouderen, maar ook dat de periode waarin deze ouderen (in meer of mindere mate) zorg behoeven, toeneemt.

Door de decentralisatie van de AWBZ komt een heel groot deel van de ouderen die eerst een beroep kon doen op de AWBZ, onder de verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen. Alleen de ouderen met een zeer grote zorgbehoefte (ZZP 4/5) gaan onder de Wet Langdurige Zorg vallen. Onder deze wet zullen ernstig zieke ouderen of opgenomen kunnen worden in een verpleegtehuis of 24 uren verzorging kunnen krijgen thuis. De traditionele verzorgingshuizen zoals wij die tot 2015 kenden, zullen in de komende 10-20 jaar verdwijnen. De mensen die er al woonden voor 1 januari 2015 kunnen er meestal blijven wonen. Nieuwe aanwas in de traditionele verzorgingshuizen blijft echter uit.

Voor de ouderen die nu nog thuis wonen maar wel een afnemende eigen kracht en regie hebben, heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om in het kader van de Wmo en in het kader van andere mogelijkheden, zorg en ondersteuning te verlenen zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig en met kwaliteit hun leven kunnen vormgeven. Dat vraagt daadwerkelijke zorg en ondersteuning in het kader van de Wmo, maar ook een voorwaardenscheppend beleid en beleid gericht op preventie zodat die ouderen zo lang mogelijk géén beroep hoeven te doen op de Wmo.

De gemeente Stichtse Vecht beschikt op dit moment niet over een integrale nota ouderenbeleid, terwijl een integrale visie op ouderen onontbeerlijk is in deze tijd van grote veranderingen. Het is dan ook terecht dat in het Raadsprogramma 2014 is opgenomen dat er een integrale visie op het ouderenbeleid moet komen. De fractie van de PvdA Stichtse Vecht wil het College door middel van deze brief aandachtspunten meegeven voor deze integrale Visie op het Ouderenbeleid op het gebied van wonen, welzijn, zorg, inkomen, beweging, verkeer en vervoer, en digitalisering.

Wonen

Genoeg geschikte en betaalbare woningen: Het is belangrijk dat de gemeente in kaart heeft hoe het staat met de voorraad aan passende woningen voor ouderen, afgezet tegen de vraag die daarnaar gaat komen. Een toenemende vraag naar passende woningen voor ouderen zal bij de bouw van huur- en koopwoningen en de renovatie daarvan meegewogen moeten worden.

Regels voor de toewijzing van woonruimte: Zijn die wel afgestemd op het beantwoorden aan de behoefte die gaat ontstaan aan passende woningen? Bijvoorbeeld: Veel ouderen wonen al lange tijd in hun huidige woning en staan, anders dan jongere mensen, vaak niet meer ingeschreven bij Woningnet. Werkt dat in hun nadeel als ze kleiner willen gaan wonen? Terwijl ze anderzijds een grotere woning achterlaten die geschikt is voor een groter gezin. Het is bekend dat ouderen die van groot naar klein verhuizen vaak een hele verhuisketen op gang brengen, waar andere groepen in de samenleving ook van meeprofiteren. Ouderen onder bepaalde voorwaarden voorrang geven bij de woonruimteverdeling, is dan ook een punt dat beleidsmatig zeker overwogen moet worden. Per 1-7-2015 moeten gemeenten de nieuwe huisvestingsverordening gereed hebben. Bij de vaststelling van de nieuwe huisvestingsverordening moet de invalshoek van het wonen voor ouderen zeker aandacht hebben gekregen. In het voortraject dat daarover nu al plaatsvindt in regioverband dient dit nu al meegenomen te worden.

Bekendheid van de Wmo: Ouderen kunnen een beroep doen op de Wmo om hun woning te laten aanpassen. Laat dit goed bekend zijn bij de ouderen. Zeker bij die ouderen die niet de financiële mogelijkheden hebben om aanpassingen zelf te bekostigen.

Acties gericht op bewustmakingsproces: Ouderen moeten zich erop voorbereiden dat zij zelfstandig thuis blijven wonen. De gemeente heeft een belangrijke bewustmakende taak hierin. Veel ouderen hebben de neiging pas stappen te zetten voor de verdere toekomst wanneer het niet meer gaat, wanneer men ziek wordt of de partner overlijdt. Het is heel belangrijk dat mensen al gaan nadenken over de toekomst wanneer zij nog fit genoeg zijn om stappen te zetten.

Benutting overcapaciteit woonruimte in verzorgingshuizen: Benut waar mogelijk toekomstige overcapaciteit in verzorgingshuizen voor het creëren van zelfstandige wooneenheden en koppel daar noodzakelijke zorg aan.

Onderzoek aanpassing leegstaande kantoorgebouwen naar woonruimte en het creëren van allerlei voorzieningen voor o.a. ouderen .

Domotica / aanpassing aan technische vernieuwingen: waarbij gedacht kan worden aan een seniorenpc (SimPC), zorg op afstand, technische snufjes in huis om voor dagelijkse handelingen (verwarming, licht, gordijnen, koken) zelfstandig te kunnen zijn. De PvdA vindt het belangrijk dat de gemeente op de hoogte is van de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied en de ouderen in de gemeente in die kennis deelt op een laagdrempelige manier.

Zorg en ondersteuning

Inzet wijkverpleegkundigen: Veel meer ouderen gaan vanaf 2015 zorg en ondersteuning thuis ontvangen. Gelukkig gaan de sociale wijkteams in deze gemeente de functie 'wijkverpleegkundige' opnemen. Ervaringen elders, waar dit laatste niet gebeurde, geven aan dat ouderen de stap naar een sociaal wijkteam nauwelijks maken. Extra focus vanuit de sociale wijkteams naar de ouderen o.a. vanuit de functie wijkverpleging blijft belangrijk.

Huishoudelijke hulp: Aandachtspunten voor de huishoudelijke ondersteuning is het hebben en houden van een vaste hulp die rekening houdt met de wensen van de oudere. Belangrijk aandachtspunt is ook de spoedzorg die nodig is als alleenstaande ouderen die nog hulp behoeven ontslagen worden uit het ziekenhuis. Attendeer die

ouderen erop zij al voor opname de ondersteuning hebben geregeld (huishoudelijk of anderszins) zodat ze dat niet hoeven te organiseren als ze nog herstellende zijn.

Dagopvang: Heb als gemeente oog voor goede en gevarieerde (kleinschalige) dagopvang voor ouderen die niet zelfredzaam zijn. Een- twee- of driemaal per week dagopvang is soms het enige 'uitje' dat mensen hebben. Door in de gemeente een gevarieerd aanbod van dagopvang te hebben, kunnen ouderen kiezen waar ze zich het beste thuis voelen en welk aanbod past bij de specifieke vraag naar opvang. Overigens is dagopvang soms ook voor de mantelzorg onontbeerlijk om de zorg aan te blijven kunnen. Zoek als gemeente ook naar creatieve oplossingen. Wellicht kan 1 mantelzorg 1 dagdeel per week mantelzorg zijn voor 2 mensen tegelijk waartegenover staat een dagdeel ruilen en geen mantelzorgtaken hebben.

Welzijn

Activiteiten: De traditionele verzorgingshuizen boden niet alleen huisvesting en zorg, maar gaven ook structuur aan de dag, activiteiten en sociale contacten. Het is voor de ouderen die nu thuis (moeten) blijven wonen belangrijk dat er voldoende mogelijkheden en activiteiten in de gemeente zijn waaraan zij kunnen deelnemen. Voor het ontplooiën van activiteiten verwachten we initiatieven vanuit de samenleving zelf. Dit is een cultuuromslag, waarmee de oudere mensen het wellicht het moeilijkste zullen krijgen. Enerzijds omdat ze lang gewend zijn dat activiteiten voor hen geregeld werden, anderzijds fysieke en psychologische spankracht afnemen voor allerlei initiatieven. De meest kwetsbare ouderen zullen behoefte houden aan ondersteuning om aan activiteiten te gaan deelnemen.

Aandacht voor eenzaamheid: O.a. door het wegvallen van relaties en het afnemen van fysieke mogelijkheden is er veel eenzaamheid onder oudere ouderen. Onderzoek van NTS/NIPO toont aan dat een derde van alle ouderen zich eenzaam voelt en een achtste daarvan is ernstig tot uiterst eenzaam. Het voortbestaan of intensiveren van periodieke huisbezoeken aan ouderen, maatjesprojecten, telefooncirkel, praatgroepen over rouwverwerking, 'eet-mee' projecten zijn allen voorbeelden om eenzaamheid zolang mogelijk tegen te gaan of te verminderen.

Mantelzorg: Veel met name jongere ouderen vervullen een forse rol in de samenleving als het gaat om mantelzorgtaken. Hierdoor kan de zorg beter betaalbaar blijven. Maar dan moet de mantelzorg deze taak kunnen volhouden. Goede mantelzorgondersteuning is erg belangrijk en kan op vele manieren vorm krijgen.

Taak en betekenis: Ouderen kunnen met hun levenservaring ook op andere wijze dan via mantelzorgtaken een grote meerwaarde hebben voor de participatiesamenleving. Denk aan kinderen en jongeren opvangen en begeleiden van ouders die werken. Ouderen hebben een schat aan levenservaring maar helaas wordt die levenservaring in onze huidige maatschappij vaak onvoldoende benut. Een zinvolle taak in het leven is voor ouderen wezenlijk om 'erbij' te blijven. Zoek als gemeente naar mogelijkheden om de verschillende expertises van ouderen beter te benutten. Dit levert voor de oudere zelf, maar ook voor de samenleving als geheel grote voordelen op.

Leefbare wijken en buurten

Elkaar kennen: Stimuleer initiatieven in de gemeente waarin buurtgenoten elkaar leren kennen. Zorg ervoor dat elke wijk een ontmoetingsplek heeft waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten. Ook iets eenvoudigs als een bankje bij een speelgelegenheid zodat een oudere daar met een kleinkind naar toe kan stimuleert ontmoeting.

Veiligheid: Zeker voor ouderen is een gevoel van veiligheid, bijvoorbeeld door optreden tegen overlast, erg belangrijk om prettig te wonen. Soms zit prettig wonen en een gevoel van veiligheid ook in de fysieke leefomgeving: een schone omgeving zonder zwerfvuil. Veiligheid heeft ook te maken met een snelle bereikbaarheid van huisartsenposten in het weekend, alarmsystemen en telefooncirkels.

Digitalisering en informatievoorziening

Digitalisering: Landelijke en gemeentelijke overheid steunen af op een verregaande digitalisering van de informatievoorziening. Veertig % van alle 75+ ers is echter niet digitaal vaardig is en hebben moeite de technologische vooruitgang bij te houden. Het gebruik van OV-chip, digitaal bankieren en gebruik DigiD werpt nog steeds drempels op. Enerzijds zijn aangepaste leertrajecten om bij te blijven belangrijk. Anderzijds moeten we onderkennen dat een deel van de ouderen (maar ook een deel van andere leeftijdscategorieën) de digitalisering niet of niet meer kan bijhouden en dat voor die mensen dan ook andere mogelijkheden blijven openstaan.

Informatievoorziening via papieren Ouderengids: Hoe moeten ouderen aan de benodigde informatie komen over alle zaken die er voor hen veranderen. Door het College is inmiddels een papieren 65+ gids toegezegd met alle voorzieningen, regelingen en organisaties die specifiek voor deze groep gelden. Een dergelijke gids moet steeds geactualiseerd worden. Het draagt ertoe bij dat ouderen op eigen kracht en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen leven.

Inkomen

Er is een grotere groep ouderen met een laag inkomen dan algemeen wordt aangenomen (In Utrecht is geconstateerd dat een kwart tot een derde van de ouderen een inkomen heeft tot 130% van het WSM / De notitie hierover kan de fractie van de PvdA Stichtse Vecht ter beschikking stellen). De doelgroep ouderen met lage inkomens is grotendeels aan het oog van de gemeente onttrokken omdat de Sociale Verzekeringsbank de uitkerende instantie is. Daarnaast komt de inkomenssituatie onder ouderen vooral in de publiciteit in de sfeer van: 'Ze hebben het allemaal goed, met flinke pensioenen'. Deze sfeer bergt het risico in zich dat er weinig oog meer is voor de groep ouderen die het financieel niet goed heeft.

Stapelning van maatregelen: Met name ouderen met lage inkomens werden de laatste jaren geconfronteerd met een stapeling van maatregelen die forse negatieve financiële gevolgen hebben.

Promoten gebruik regelingen, waaronder U-pas: Ook ervaren ouderen vaak schaamte om een beroep te doen op de mogelijkheden en (financiële) regelingen. De U-pas wordt naar verhouding door ouderen weinig gebruikt. Hoe komt dat? Is het U-pas aanbod niet afgestemd om de vraag van de ouderen? Zijn ouderen minder bekend met de U-pas? Of schaamt men zich hiervan gebruik te maken?

Compensatie voor vervallen van langdurigheidstoeslag laagdrempelig: In de nieuwe participatiewet komt de toeslag voor ouderen bij langdurig laag inkomen te vervallen. Het College heeft aan de raad toegezegd dat er een compenserende maatregel komt voor het gemis van de oude regeling. De PvdA heeft erop aangedrongen dat deze compensatie uitvoeringstechnisch zo laagdrempelig mogelijk vorm krijgt. Het is immers de bedoeling dat het geld bij de ouderen zelf terecht komt en niet opgaat aan de uitvoering. Een ingewikkelde aanvraagprocedure die ook nog eens digitaal moet worden afgewerkt zal veel ouderen doen terugschrikken om deze aan te vragen.

Beweging en sport, voeding en andere leefstijladviezen

Bekend is dat beweging en sport voor ouderen uitermate belangrijk is. Het houdt hen jong en vitaal en ze ontmoeten andere mensen. Zoek naar meer mogelijkheden binnen onze gemeente om ouderen op allerlei manieren uit te dagen om aan sport en beweging te doen. Sportverenigingen, wandel- en fietsclubs, beweegtuinen, fitnessruimte bij zorgcentra, stimuleer dat ouderen gebruik maken van de U-pas, een jaarlijkse markt om beweging en gezondheid onder ouderen te stimuleren enzovoorts. Laat de generalisten en wijkverpleegkundigen van de sociale wijkteams ook aandacht hebben voor dit aspect voor het welbevinden van ouderen. Een deel van de ouderen heeft verouderende beelden over een gezonde leefstijl. Laat hen kennis

maken met de nieuwste inzichten. Zeker op dit onderdeel is veel te winnen voor wat betreft het inzetten op preventie.

Verkeer en vervoer en mobiliteit

Op vele manieren kan gestimuleerd worden dat ouderen zelfstandig kunnen blijven reizen. Een lage instap bij bussen, een goede voorlichting over de mogelijkheid van begeleiding bij treinreizen, de gehandicaptenparkeerkaart, uitleg over het gebruik van de OV chip kaart, rijvaardigheidslessen voor de scootmobiel, goede busvoorzieningen vanuit de kleine kernen, informatie over de mogelijkheden van de regiotaxi en de Valys, het bijeenbrengen van vraag- en aanbod van mensen die ergens naartoe rijden enerzijds en zij die vervoer nodig hebben anderzijds. Maar mobiliteit zit soms ook in iets eenvoudigs: een bankje geplaatst tussen een locatie waar veel ouderen wonen en het winkelcentrum zodat een oudere die slecht ter been is, even kan uitrusten.

Tot slot

Deze aandachtspunten zijn natuurlijk niet uitputtend. Zo is bijvoorbeeld het thema 'toegankelijkheid van de openbare ruimten' nog niet aan de orde geweest.

Met bovenstaande aandachtspuntenlijst hebben wij dan ook niet uitputtend willen zijn, maar wel de discussie over de inhoud van de integrale visie op ouderenbeleid willen aanzwengelen en willen aangeven over hoeveel thema's dit gaat!

Wij gaan ervan uit dat de gemeente de nota in een participatief traject met de seniorenraad, de ouderenbonden, de welzijnsstichtingen, Wmo raad, buurtteams, taskforce zorginstellingen en woningcorporaties vorm gaat geven. Zij weten uit de praktijk wat er leeft onder de ouderen in deze gemeente.

Indien gewenst zijn we als PvdA bereid mee te denken in vervolgtrajecten over de integrale visie op het ouderenbeleid.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Namens de fractie van de PvdA Stichtse Vecht

Els Swerts, raadslid